

DE Nyelvtudományok Doktori Iskola Minőségbiztosítási terv

A minőségbiztosítás feltételei a doktori képzésbe való belépéskor (= felvételi követelmények)

A Debreceni Egyetem Doktori Szabályzatának¹ a felvételi vizsgára vonatkozó előírásait a DENEYDI a következőkkel egészíti ki:

(1) A felvételi eljárásban a felvételi bizottság az alábbi három kategóriában ad pontokat:

(a) *Szakmai intelligencia (max. 40 pont)*

A jelölt szakmai tájékozottságát, a doktori képzés során megvalósítandó kutatással kapcsolatos terveket, azok megalapozottságát értékeli a felvételi bizottság. Ennek felmérése történhet szóbeli vizsgán és írásban benyújtott pályázat, kutatási terv alapján (ld. DE-DSZ 3. sz. melléklete).

A jelöltnek jelentkezési lapjához csatolnia kell egy 2-3 oldal terjedelmű tématervet, amely a felvételi beszélgetés kiindulópontjául szolgál. A tématerv alapján folytatott felvételi beszélgetésben a jelöltnek be kell mutatnia azt, hogy tervezett értekezésének problémafelvetését érti, a téma szakirodalmát legalább elemi szinten ismeri és rendelkezik a feldolgozásához szükséges elemi szakmai alapismeretekkel. A felvételi beszélgetésben a bírálóbizottság vizsgálja a jelölt azon készségeit is, amelyek az eredményes alkotómunka szükséges előfeltételei: mindenekelőtt az argumentációs készséget, a problémalátást, a lényeglátást, az induktív általánosítás készségét, a dedukciós készséget, az absztrakciós készséget, valamint a tudományos munka iránti elkötelezettséget.

(b) *Diploma (max. 30 pont)*

(értékelése: ld. DE-DSZ 3. sz. melléklete).

A jelöltnek mesterszintű egyetemi oklevéllel – bármilyen nyelv és irodalom szakos vagy általános és alkalmazott nyelvészeti vagy mesterszintű fordítói vagy mesterszintű nyelvtanári végzettséggel – kell rendelkeznie.

(c) *Tudományos munka (max 30 pont).*

Dokumentált produktumok (közlemény, TDK dolgozat, stb.) alapján kaphatók pontok (ld. DE-DSZ 3. sz. melléklete). A pontozható teljesítmények azonosak a DE Tehetséggondozó Programjának Szabályzata II. 2. c) pontjában leírt, teljesítménykreditekkel elismerhető produktumokkal.

20–30 pont:

- elsőszerzős lektorált folyóirat közlemény („in extenso”)
- OTDK díjazott előadás, I–III. helyezés

10–20 pont:

- nem elsőszerzős lektorált folyóirat közlemény
- elsősszerzős, nem helyi és nem TDK előadás, poszter
- OTDK előadás (és/vagy pályamunka), nem díjazott

0–10 pont:

- nem elsőszerzős, nem TDK előadás, poszter
- előadás helyi, hallgatói (nem TDK) konferencián

¹ továbbiakban: DE-DSZ

- (2) Ajánlott, hogy a jelöltek olyan szintű angol (valamint az adott szakterület művelése szempontjából indokolt más) nyelvismerettel is rendelkezzenek, amely – sikeres felvételi vizsga esetén esetleg egy intenzív nyelvtanfolyammal kiegészítve – képessé teszi őket a szakirodalom olvasására.
- (3) A felvételi bizottságban a DENYDI minden alprogramja egy-egy fővel képviselteti magát. A felvételi döntést a DENYDI nem alprogramonként, hanem az összes jelölt teljesítményének összevetése alapján hozza meg. Ez jelenti a biztosítékát a kontraszelekció elkerülésének: annak, hogy minden évben a legtehetségesebb jelöltek kapcsolódhassanak be a DENYDI-be.
- (4) Az ösztöndíjas helyek alprogramok közti elosztásának *alapelvei*:
 - (a) *Minőség* (a jelentkezők teljesítménye)
 - (b) *Folyamatosság* (biztosítani kell az alprogramok folyamatos működését)
 - (c) *Nagyságrend* (az alprogramok utánpótlás-igényének kielégítése)
 - (d) *Kompenzáció* (ha egy alprogramon belül – megfelelő felkészültségű jelentkező híján – az adott évben nem vesznek fel ösztöndíjas hallgatót, később lehetőség van arra, hogy az alprogram – alkalmas jelölt esetén – kompenzációképpen több ösztöndíjas helyet kapjon.)
- (5) *Egyéni felkészülők* esetében a DENYDI a DE-DSZ előírásait a következőképpen egészíti ki:
 - (a) Az egyéni felkészülés célja, hogy a jelentős oktatói és/vagy kutatói gyakorlattal valamint dokumentált tudományos teljesítménnyel (megfelelő számú és minőségű publikációval, azaz legalább 4 publikált vagy publikálásra elfogadott tanulmánnyal, 1 recenzióval és 1 konferencia előadással) rendelkező szakemberek számára lehetővé tegye a doktori (PhD) fokozat megszerzését.
 - (b) A felvételi vizsgán az egyéni felkészülésre jelentkezőknek is teljesíteniük kell a képzési-kutatási szakaszt elvégzőkkel szembeni követelményeket.
 - (c) Egyéni felkészülésre csak akkor vehető fel a jelölt, ha a fokozatszerzés nyelvi követelményeit (vö. DE-DSZ) már teljesítette.
 - (d) A felvételi anyaghoz a jelöltnek csatolnia kell az értekezés első változatának már meglévő kéziratát és a leendő témavezetőnek írásban nyilatkoznia kell arról, hogy a benyújtott anyag alapján két év alatt megfelelő szintű értekezés készíthető.
 - (e) Az egyéni felkészülők is részt vehetnek a doktori programok tanulmányi foglalkozásain.
 - (f) Az egyéni felkészülő mellé a DENYDI tanácsa témavezetőt kér fel, aki figyelemmel kíséri és segíti a jelölt felkészülését.

A minőségbiztosítás feltételei a fokozatszerzési eljárás során (= kimeneti követelmények)

- (1) A DE-DSZ előírásain túlmenően a PhD értekezések benyújtásának feltételei a DENYDI-ben a következők:
 - (a) Minden elkészült disszertációt – a munka végső formába öntése előtt – előzetes vitára kell bocsátani. Az előzetes vitára akkor kerülhet sor, ha az értekezést a témavezető benyújtásra alkalmasnak ítéli, azon a jelölt már nem tud érdemben változtatni, ugyanakkor független bírálók még találhatóak benne olyan kisebb hiányosságokat, amelyek kijavítása a végleges változat lezárása előtt indokolt. Az előzetes vitát a nyilvános vita mintájára kell lebonyolítani: legalább két bíráló írásos véleménye alapján egy, legalább további három tagból álló bizottság dönt arról, hogy az értekezés nyilvános vitára bocsátható-e. A bizottság legalább egyharmada nem áll köz-

alkalmazotti jogviszonyban az intézménnyel. Az előzetes vitát a doktori iskola szervezi meg, a vitáról jegyzőkönyv készül. Az előzetes vitára benyújtott értekezést a doktori iskola titkára – bíráló előtt – szövegegyezés keresése céljából megküldi az Egyetemi és Nemzeti Könyvtárnak (ld. DE-DSZ 17.§ (5)). A szűrés eredményét tartalmazó dokumentumot a doktori iskola titkára továbbítja a bírálóknak. A szövegegyezés vizsgálatának eredményéhez a doktorjelölt és a témavezető nyilatkozatot mellékel (ld. BDT-DSZ 17.§ (10), (11)). A bírálók az általuk készített bírálóban kötelesek nyilatkozni, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján az értekezés megfelel a publikálás tudományetikai követelményeinek.

- (b) A jelölteknek igazolniuk kell önálló tudományos munkásságukat. A szabályzatunk 9.§ (6)(b) pontjában meghatározottakon túl a DENYDI hallgatói számára képzési szakaszonként legalább 1, a kutatási-disszertációs szakasz lezárásáig legalább 4 – az értekezés témaköréhez szorosan kapcsolódó – tanulmány megírása, valamint képzési szakaszonként legalább egy konferenciaelőadás kötelező. Az elfogadható publikációknak az MTA Nyelvtudományi Bizottsága által jóváhagyott lektorált folyóiratok egyikében vagy lektorált tanulmánykötetben kell megjelenniük. A műfaji besorolás az MTA Nyelvtudományi Bizottságának tudományometriai táblázata szerint történik. A publikációkat a jelöltek a DEENK publikációs adatbázisába (DEA) fel kell töltenie.
- (2) Minden értekezésnek publikálásra alkalmasnak kell lennie. A DENYDI támogatja az értekezések publikálását, ily módon a szélesebb tudományos nyilvánosság ítélőszéke elé bocsátva az elért eredményeket, valamint azt a minőséget, amely a képzést és kutatást jellemzi.
- (3) A **komplex vizsgára**² a hallgatók – a szakterületüknek megfelelően – olvasmánylista alapján készülnek fel. A lista a következőket tartalmazza:
- az alprogramvezető által kijelölt olvasmányok
 - a mindenkor vizsgáztató által kijelölt olvasmányok
 - a jelölt által szabadon választott olvasmányok.

Ezen lista alapján a jelölt a vizsgáztatókkal való egyeztetés után mindkét tárgyon belül meghatározott problémakörből 3-4 oldal terjedelmű téziseket készít, melyeket a vizsgán szabadon előad, majd válaszol a vizsgáztatók és a jelenlevők tézisekből kiinduló kérdéseire.

A vizsgáztatás időtartama:

- főtárgy: 1 óra
- melléktárgy: ½ óra

A komplex vizsga tárgyainak listájához ld. ld. a DENYDI Működési Szabályzatának 1.sz. mellékletét.

A jelölt a komplex vizsga részeként értekezésének témájából min. 20, max. 30 perces nyilvános előadást tart, melyet vita követ.

- (4) A fokozatszerzés nyelvi követelményeit illetően a DENYDI igazodik a BDT-DSZ 16.§-ban meghatározott feltételekhez a következő megszorítással:

A fokozat megszerzésének nyelvi feltételei:

- (a) **Angol, francia, német** vagy **orosz** nyelvből államilag elismert, legalább középfokú (az Európa Tanács Közös Európai Referenciakeret B2 szintjének megfelelő), komplex (szóbeli és írásbeli készséget is igazoló, korábban „C” típusú) vagy azzal egyenértékű (honosított) nyelvvizsga, vagy nyelvszakos, vagy szakfordítói oklevél. Ez alól felmentés nem adható.
- (b) Második nyelv esetében a nyelvek körét nem kívánjuk korlátozni. Tehát **bármely** – az első nyelvtől különböző – **idegen nyelvből** lecke-könyvben vagy elektronikus

² A komplex vizsgához részletes információk: DE-DSZ IV. fejr. 13. §. ((1)-(9))

tanulmányi rendszerben igazolt nyelvi záróvizsga jeles vagy jó eredménnyel, vagy alapfokú (a B1 szintnek megfelelő), komplex (szóbeli és írásbeli készséget is igazoló, korábban „C” típusú) államilag elismert nyelvvizsga, vagy magasabb fokú szóbeli, írásbeli vagy komplex, államilag elismert nyelvvizsga.

A minőségbiztosítás feltételei a tanulmányi munka és a témavezetés során

A DENYDI a témavezető feladatait és a hallgató tanulmányi munkáját a DE-DSZ III. fejr. 1. §. (12)-t és a DE-DSZ IV. fejr. 6. §. (3)-t kiegészítve a következőképpen szabályozza:

- (1) A témavezetőkkel szembeni követelmények mindkét doktori programban az alábbiak:
 - (a) Témavezetői feladatokat csupán a tudományos fokozat megszerzését követő legalább 3 éves oktatói gyakorlattal rendelkező oktató láthat el.
 - (b) A témavezető kijelölésekor a DENYDI tanácsa megvizsgálja az oktató publikációs tevékenységét, kutatómunkájának tartalmát, oktatói tevékenységét. Kutatómunkája tartalmának garantálnia kell a kiválasztott témában való magas szintű jártasságot.
 - (c) A témavezető felkéréséről a DENYDI tanácsa dönt.
 - (d) Egy felvételi időszakban egy témavezetőhöz maximum két új doktorandusz vehető fel.
- (2) A DENYDI nagy súlyt fektet a témavezető és a doktorhallgató közötti szoros, napi szintű együttműködésre. Ezen együttműködésnek a minőségbiztosítás szempontjából lényeges elemei a következők:
 - (a) A témavezető kijelölésére legkésőbb a felvételi döntéskor sor kerül.
 - (b) A témavezető és doktorhallgató – az alprogramvezető ellenjegyzésével – félévenként összeállítja a hallgató egyéni munkarendjét.
 - (c) A témavezető évente beszámol az alprogramvezetőnek a doktorandusz eredményeiről.
 - (d) Az értekezés benyújtásának előfeltételeként a témavezető az értekezés első oldalán aláírásával igazolja hozzájárulását az értekezés benyújtásához.
- (3) A doktoranduszok szemeszterenként 30 ± 3 , a teljes képzés alatt összesen legalább 240 kreditet kötelesek teljesíteni, 1 kredit 30 munkaóra teljesítménnyel szerezhető. Általában 1 kredit egy féléven keresztül, heti egy óra előadás látogatásával és vizsgával szerezhető (ld. DE-DSZ IV. fejr. 6. §. (5) és (6)). A kreditek teljesítését a doktorandusz által benyújtott írásbeli beszámoló alapján a témavezető félévente igazolja. A doktorandusz féléves beszámolóit – a félévek lezárását követően – a témavezető eljuttatja a doktori iskola vezetőjének (ld. DE-DSZ IV. fejr. 6. §. (8)).
- (4) Az előírt tanulmányi feladatok teljesítésével párhuzamosan a hallgatónak kötelessége önálló kutatómunkát végezve PhD értekezését előkészíteni. A kutatási feladatokat (pl. adatgyűjtés, tanulmányírás, konferenciaszereplés, szakirodalmi referátum, disszertáció-fejezet stb.) a témavezető határozza meg és félévenként rögzíti a hallgató egyéni munkarendjében (vö. (2)(b)).
- (5) A doktorandusznak kötelező minősítéseken kell átesnie (ld. DE-DSZ IV. fejr. 6. §. (12)). A doktorandusz a képzési-kutatási szakasz első évének végén az alprogramtanács előtt szóban vagy írásban számot ad addigi előrehaladásáról. A kutatási-disszertációs szakasz első évének végén – egy 30 perces előadás formájában – *témabemutatót* tart. A témabemutató célja, hogy a hallgató a nyilvánosság előtt számot adjon arról, hogy témája kidolgozásával megfelelő mértékben előrehaladt, tisztában van tervezett

értekezése felépítésével, a várható eredményekkel és a nyitott kérdésekkel. A doktori iskola tanácsa – a doktori iskola minőségbiztosítási tervében meghatározott módon és szempontok szerint – értékeli a doktori képzésben és a doktori témában elért előrehaladást, valamint a doktorandusz és a témavezető teljesítményét. Az időszaki minősítés eredményéről a doktori iskola tanácsa tájékoztatja a tudományterületi doktori tanácsot, szükség esetén javaslatot tesz a témavezető személyének módosítására vagy az állami ösztöndíjas doktorandusz önköltséges képzésbe történő átsorolására.

Az egyéni felkészülők – előrehaladásuktól függő időpontban, de legkésőbb a kutatási-disszertációs szakasz első évének végén – témabemutatójukat *tudományos előadás* keretében tartják meg.

(6) A DENYDI az abszolutórium kiadását az alábbi feltételekhez köti:

(a) 240 kredit teljesítése, mely a következőkből áll

- 18 tanulmányi (képzési) kredit
- kutatással (és esetlegesen) oktatással szerzett kreditek

(b) a témavezető igazolása

- *a kötelező minősítések teljesítéséről;*
- a 7. § (1)(b)-pontban *meghatározott számú publikáció és tudományos előadás meglétéről* a disszertáció témájából (a felvételhez teljesített publikáció ebbe a körbe nem számít bele). Az elfogadható publikációk megítéléséhez ld. DE-DSZ V. fej. 15. §. (1)-(3);
- *a disszertáció legalább 75 %-ának elkészültéről.*